

Gázbiztonság magyarosan

Az EU-t és különösen a kelet-európai, az orosz gázfüggőséget leginkább szenvedő országokat megrázta az ukrán parlament azon felvetése, hogy esetleg leállítja az orosz gázszállításokat az ukrán gázhálózaton. Józan megítélés alapján, erre persze nem kerülhetne sor, de az adott háborús helyzetben a józanész aligha érvényesülhet maradéktalanul.

Megítélésem szerint, a gázszállítás leállításának megszellőztetése inkább tekinthető fenyegetésnek, mint valós gazdasági intézkedésnek, hiszen a hangzatos bejelentés az ukrán gazdaságnak és társadalomnak fájdalmasabb lenne, mint az orosz félnek és az egyik legfontosabb politikai- és gazdasági támogatójának, az EU-nak okozna rövidtávon nehezen kezelhető gondokat. Bár az ukrán fenyegetés valóra váltása nem igazán várható, érdemes mégis végiggondolni, hogy a hazai gázellátás, különös tekintettel a közelgő fűtési szezonra, a következő 6-7 hónapban milyen kihívásokra számíthat. Egy, a hazai gázellátásra vonatkozó 6-7 hónapos „stressz teszt” elkészítésénél abból indulhatunk ki, hogy a magyar bruttó gázfogyasztás jelentősen csökkent, de az elmúlt évek átlagában 10 milliárd m³-re tehető. Átlagos téli időjárást feltételezve, figyelembe véve az erősödő növekedést és a lakossági fogyasztás bővülését, az előttünk álló fűtési szezonban – 2015. április közepéig – a magyar gazdaság gázigénye 6,5-7 milliárd m³-re valószínűsíthető. Ez az arány és maga a gázfogyasztás is, a fűtési időszak hosszától és az átlagos téli hőmérséklettől függően némileg módosulhat, de átlagos időjárást feltételezve valós kiindulási pontként adódik a várható igényekre. A földgázigények várható alakulása – az időjárás szeszélyétől eltekintve – meglehetősen jól prognosztizálható és a kielégítendő igények többé-kevésbé egyértelműen meghatározhatók. A „stressz teszt” elvégzése azon alapszik tehát, hogy az Ukrajna felőli gázszállítások leállnak és a fűtési szezonban várható 6-7 milliárd m³-es igényeket milyen forrásból képzelhető el kielégíteni. Abból indulhatunk ki, hogy a naprakész statisztikai adatok szerint, a mintegy 6,5 milliárd m³-re becsülhető tárolókapacitás feltöltöttsége jelenleg 50%-os. Megjegyzendő, az EU statisztikák szerint, a hazai feltöltöttségi szint az EU28-ak között messze a legalacsonyabb, az országok legtöbbszörében a feltöltöttség szintje 70-95%-os. Igaz, a hazai éves gázfogyasztáshoz képest a 6,5 milliárdra tehető tárolókapacitás kiugróan magas az EU28-ak között.

Az alacsony feltöltöttség indokait itt nem tárgyalva csak azt rögzítjük, hogy a jelenlegi tárolókban 3-3,1 milliárd m³ gáz van. A további beszerzési forrás, a nyugati betáplálási pont, amelynek éves maximális kapacitása 3 milliárd m³-re tehető, a fűtési szezonra számítva ez kb. 1,6 milliárd m³-t jelent. A hazai gáztermelésünk éves szinten tavaly jelentősen visszaesett, 1,5 milliárd m³ volt, a fűtési szezonban ebből maximum 7-800 ezer m³ forrás adódik.

A fűtési szezon végéig, a rendelkezésünkre álló forrásokat – az orosz-ukrán beszerzési források nélkül – együttesen csupán mintegy 5,5 milliárd m³-re tehetjük, szemben a várható 6-7 milliárd m³-es gázigénnyel szemben. A fűtési időszak végére tehát komoly ellátási gondok jelentkezhetnek, és szükségintézkedések megtételére kerülhet sor. Az orosz-ukrán gázbeszerzés leállása esetén, naivítás arra számítani, hogy a megépült magyar-szlovák és a magyar-román gázvezetékéből, amely ugyancsak az orosz forrásból táplálkozik, régiós gázszűkösség esetén érdemleges többletforrásokra számíthatunk. Sőt, a nyugati betáplálási pont maximális kihasználása is megkérdőjeleződhet, az ugyancsak meglévő magyar-horvát gázvezetéknek pedig nincs valóságos forrása.

Adódik a kérdés, miért szükséges az EU szintjén messze legmagasabb tárolókapacitás kiépítése, ha a feltöltöttsége csupán 50%-os? A statisztikák szerint, augusztus végén az elmúlt években – kivéve 2013-at – 1,5-2 milliárd m³-rel több gáz volt a tárolókban, a feltöltöttségi szint az évek során fokozatosan csökkent, 2013-ban az állami megvásárlás évében már csak 40%-os volt. Bár a kormány, az állami felvásárlást és a vételi árat firtató kérdésekre, a rendkívül homályos „nemzeti érdekre” és a biztonságos ellátás növelésére hivatkozik, valójában az állami tulajdonba kerülés óta, a tárolók feltöltöttsége zuhanásszerűen, ezáltal a gázellátás biztonsága jelentősen csökkent. Nem nehéz belátni ugyanis, hogy az ellátásbiztonság szempontjából a tárolói kapacitások szükségesek ugyan, de igazából a tárolt gáz szolgálhatja az ellátás biztonságát.